

A szépség, mint ideál a tizen és a huszonévesek körében

Maráczai Gréta

Mb. Dékáni Hivatal vezető, Óbudai Egyetem, Keleti Károly Gazdasági Kar,

maraczi.greta@kgk.uni-obuda.hu

Szatmáry Sára

Tanuló

sara.szatmary@gmail.com

Absztrakt: A szépség ideálja koronként változó. Míg a XX. században is számos szépségideál létezett. A szépségipar kialakulásával és terjeszkedésével párhuzamosan azonban megjelentek a szépséget extrém módon középpontba helyező irányzatok, és a kinézet egyre fontosabbá vált a fejlett nyugati társadalmakban, különösen a fiatal lányok körében. A dolgozat célja a szépség ideáljának alakulásának bemutatásán keresztül rámutatni arra, hogy mennyire mást jelentett a női szépség a különböző korokban, valamint körképet adni arról, hogy milyen is a szép nő a tizen és huszonéves lányok szempontjából ma Magyarországon. A kutatás során online kérdőív segítségével középiskolás és felsőoktatásban tanuló lányokat kérdeztünk meg a szépséggel kapcsolatos attitűdjükről. A mintavétel nemre és korra vonatkozóan célzottnak tekinthető, a kutatás résztvevőit hólabda módszer segítségével értük el. A kutatás eredményei megmutatják, hogy a szépségnek még a fiatal magyar lányok körében sincs univerzálisan elfogadott definíciója. Fontos eredmény továbbá, hogy a leginkább sérülékeny korban lévő tinédzser lányok is tisztában vannak a belső értékek, belső szépség fontosságával.

Kulcsszavak: szépség, ideál, huszonévesek

1. A szépségről alkotott vélemények korszakonkénti áttekintése

A szépség fogalma az őskorban

Az átlagnál teltebb nők voltak az ideálnak számított csoport, mert akkoriban a nőknek is napkeltétől napnyugtáig, intenzíven kellett dolgozniuk. Ezt szemlélteti az első női ideál Willendorfi Vénusz az „ősasszony” szobra, ahol nem minden elem van teljesen kidolgozva, ez is bizonyítja, hogy női telt formára voltak büszkék az emberek.

A szépségről alkotott vélemények az ókorban

Már sokkal ideálisabbnak hatott a keskeny derék, és a telt csípő. Testüket edzésben tartották, egyre többet is mutattak magukból a nők, átlátszó, vagy pamut, gyapjú ruhákat hordtak. Ékszereket, drágaköveket viseltek, ezzel is hangsúlyozva szépségük. Hajuk gondozásával is sokkal többet törődtek mint az őskorban, befonták és hajcsatokat tűzdeltek bele.

A szépségről alkotott elképzelések a középkorban

Két női alak volt nagyon elismert- szépségként. Az egyik Éva a - bűnös nő mintaképe, a másik nő Szűz Mária volt, aki Évával ellentétben a tisztaság és ártatlanság képviselője volt. E két nő között a különbség ég és föld, ennek ellenére vonzóságuk, pont ellentétes tulajdonságaik alapján annyira vonzó, és kiemelkedő.

A reneszánsz korában

A termékenység külsődleges jegyei, a széles csípő, méretes mellek voltak az elsődleges szempont a női szépség mérlegelésekor.

Az újkor szépségideáljai

A XVIII. században az ideál a gömbölyded alkat volt, amelyet a fényűzés, tétlen életmód jeleként értelmeztek. A pici orr, telt ajkak, a porcelánfehér bőr finom és a sima arc szintén elengedhetetlen kelléknek számítottak. Szépnek tartották a szinte áttetsző bőrt, és a pirosra festett körmöt, ajkat és orcát. Az I. világháború idején a fűző szinte teljesen eltűnt, a szoknyák rövidültek, a nők „férfiasodtak” nem csupán viselkedésükben, de öltözködésükben, hajviseletükben is.

Az 1950-es és 70-es évek nőideálja a göndör és szőke hajzuhataggal rendelkező, vörösre lakkozott körmű, magassarkút viselő nő volt. A kor nagy szépségideálját Marilyn Monroe testesítette meg.

Az 1980-as évektől kezdődően virágkorukat élik a barnító szerek, ekkor terjed el újra a napimádat is. A kor másik szépség „áramlata”, mely a nőket befolyásolja a soványodás folyamatának folytatódása. (Bródy, 1937) Minden női magazin a rendszeres testmozgást és a helyes táplálkozás fontosságát hangsúlyozza. Az ideális nő teste azonban minden évvel tovább karcsúsodik, olyan mértékben, ahol a torna már nem elég, ezzel fogyókúrázásra, szélsőséges esetekben anorexiára és bulimiára kényszerítve az ideálnak megfelelni kívánó nőket, lányokat.

Plus Size

Ma már rengeteg nemzetközi divatmagazinban mutatnak meg plus size modelleket. Az arányos testalkatuk és a magasságuk az, ami miatt profi modellek lettek. Külföldön a hagyományos modell ügynökségek is kibővítik a profiljukat plus size modellek közvetítésével, de vannak kifejezetten erre összpontosító ügynökségek is.

Plasztikázott szépségek?

A XXI. század másik divathulláma a MŰ. A plasztikai sebészet korában a zsírleszívás, a mű szájak és mű mellek már teljesen elfogadottak, és ezek mellett a műszempilla és műkörmök már szinte fel sem tűnnek. Egyre népszerűbbek a beültetések, bordakivételek, leszívások és feltöltések. Mindezeket a rohamosan terjedő szépségiparnak köszönhetjük.

Szépségversenyek

A szépségipar kialakulásával és terjeszkedésével párhuzamosan megjelentek a szépségversenyek is. A lányok megjelenése, mozgása és kommunikációs készsége a mérvadó elsősorban, amiket összességében értékel és pontoz a zsűri. Rangosabb versenyeken, mint egy országos vagy világversenyen az intelligencia és a műveltség is elengedhetetlenül fontos.

2. Primer kutatás a női szépségideálról alkotott véleményekről

Kutatás célja

A primer adatfelvétel legfőbb célja a mintába vont alanyok női szépségről alkotott véleményének megismerése, annak vizsgálata, hogy a reklámokban és a szépségversenyeken közvetített szépségideál megegyezik-e a mintatagok női szépségről alkotott véleményével.

Kutatás körülményei, hipotézisek

A kutatás során sztenderdizált kérdőíves megkérdezést folytattunk le, hólabda mintavételi technikával rekrutáltuk az alanyokat. A mintavétel nem reprezentatív, így

az adott mintára értelmezhető. A mintavétel során 219 értékelhető választ kaptunk. Hipotézisünk szerint az általunk megkérdezettek véleménye a női szépség ideálról eltér a szépségversenyek és reklámok által közvetített ideális szépség tulajdonságaitól.

3. Kutatás eredménye

A minta demográfiai jellemzői

Nemek szerinti eloszlásban a kutatásban résztvevők több, mint fele, körülbelül 60% volt férfi és nagyjából 40% nő. Igen széles választói körben lett ez a kérdőív elterjesztve, 3 generációt sikerült elérnünk. Az x-et és az y-t közel azonos arányban szerepelt, a kutatás fő csoportja a z generáció, pedig felülreprezentált volt.

A kutatás során fény derült arra, hogy a kitöltők milyen körülmények között élnek. A lehetséges választási lehetőségekből az első, negyedik, és ötödik opciót választották a legkevesebben, miszerint egyedül él, özvegy, vagy elvált az illető. Mivel szerintünk ez a három opció mind ugyanazt takarja, ezért az összegzésben egy kalap alá vettük őket. A következő legkisebb választási arányt kapó opció, hogy a kitöltő a családjával él. A leginkább többet kitöltött lehetőség a párkapcsolatban van, vagy a párjával él opció kapta. Iskolai végzettség szempontjából az általánis iskolások voltak legkevesebben, őket nagyjából fele-fele arányban követik a középiskolások és azok, akik már elvégezték azt. Az alanyok körül legtöbben már elvégezték a felsőoktatást is.

Tárgyköri kérdések eredményei

A negyedik kérdésnél arra voltunk kíváncsiak, hogy az egyéneknek a női szépségideálról alkotott elképzeléseiknek megformálásában mekkora szerepe van az egyes tényezőknek a környezetükben. A válaszok alapján látni lehet, hogy a kitöltők a legmeghatározóbb dolognak a barátaikat tartják, akik befolyásolhatják az elképzeléseiket a női szépségideálban, és a legkevésbé meghatározónak a blogokat, majd az óriásplakátokat tartják a legkevésbé meghatározónak.

Arról is kaptunk eredményt, hogy mik a fontos belső tulajdonságok egy nőben. A legtöbb válaszadó a kisugárzást, jelölte, meg mint egy fontos tulajdonságot egy szép nőben. A legkevésbé fontosnak tartott belső tulajdonság az esetünkben a humor volt, ami azt jelenti a válaszadók többsége szerint a szép nő szép igazán jó humor nélkül is. A külső tulajdonságok szempontjait figyelembe véve az átlag az ápolt haját választotta a legfontosabb külső tulajdonságnak, és a legkevésbé fontos külső tulajdonság a dús keblek voltak.

A következő ábra azt szemlélteti, hogy melyek voltak azok a tulajdonságok, ahol szignifikánsan eltértek a válaszok az 1999 előtt születettek és az 1999 után születettek között a szépséget meghatározó tényezők szempontjából.

		Levene's Test for Equality of Var		t-test for Equality of Means				
		F	Sig.	t	df	Sig. (2- tail ed)	Mean Diff	Std. Error Diff
Szép bőr	*	,006	,937	-3,181	218	,002	-,336	,106
	**			-3,119	152,379	,002	-,336	,108
Barátok	*	6,918	,009	3,712	218	,000	,495	,133
	**			3,799	172,977	,000	,495	,130
Ismerősök	*	,682	,410	2,147	218	,033	,277	,129
	**			2,133	158,422	,034	,277	,130
Mennyire ért egyet a média által közvetített szép nő ideáljával?	*	52,855	,000	3,434	186	,001	,150	,044
	**			2,908	86,865	,005	,150	,051
Családi körülményei	*	154,203	,000	-3,117	218	,002	-,309	,099
	**			-3,853	199,549	,000	-,309	,080
Legmagasabb iskolai végzettsége	*	60,902	,000	-22,32	218	,000	-1,575	,071
	**			-23,36	184,031	,000	-1,575	,067

*Equal variances assumed

**Equal variances not assumed

1. Táblázat: T próba a szépségről alkotott vélemény (metrikus) és az életkor (nominális) kérdések között,
N=219

Forrás: saját kutatás

Kutatásunk alanyai közül 79 fő született 1999 előtt, míg a többiek 141-en, 1999 után. Elmondható, hogy a két csoport között a legnagyobb eltérés annál a kérdésnél vetődött fel, hogy a barátok véleménye-e a legfontosabb a női szépségideálról alkotott elképzelések megformálásában, ugyanis az idősebb korosztály kevésbé ad barátaik véleményére, mint a fiatalabbak. A két osztályt összehasonlítva azonban egyetértést figyelhetünk meg abból a szempontból, hogy melyek azok a tipikus tényezők, melyek egy nő szép mivoltához hozzájárulnak. Ennél a kérdéskörnél a kisugárzás győzött, ami a legfontosabb belső tulajdonsága a szép nőnek.

A következő táblázat azt ábrázolja, hogy a férfiak és a nők nézőpontjában melyek voltak azok a tulajdonságok, ahol szignifikánsan eltértek a válaszok a két nem között.

	s Test for Equality of Va		t-test for Equality of Means					
	F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Differen	Error Differ	
Az alábbi b	Equal varia	16,540	,000	-2,786	214	,006	-,218	,078
	Equal variances not assumed			-2,586	130,843	,011	-,218	,084
A következő	Equal varia	,530	,468	3,587	215	,000	,423	,118
	Equal variances not assumed			3,484	150,947	,001	,423	,121
A következő	Equal varia	1,714	,192	6,244	215	,000	,681	,109
	Equal variances not assumed			5,813	132,273	,000	,681	,117
A következő	Equal varia	6,757	,010	4,026	215	,000	,511	,127
	Equal variances not assumed			3,809	139,032	,000	,511	,134
A következő	Equal varia	2,469	,118	3,489	215	,001	,400	,115
	Equal variances not assumed			3,295	138,245	,001	,400	,122
A következő	Equal varia	,009	,925	2,873	215	,004	,371	,129
	Equal variances not assumed			2,897	169,594	,004	,371	,128
A női széps	Equal varia	13,575	,000	-3,377	215	,001	-,454	,134
	Equal variances not assumed			-3,188	138,103	,002	-,454	,142
A női széps	Equal varia	2,762	,098	-3,712	215	,000	-,507	,137
	Equal variances not assumed			-3,593	149,316	,000	-,507	,141
A női széps	Equal varia	2,350	,127	-3,853	215	,000	-,485	,126
	Equal variances not assumed			-3,843	164,163	,000	-,485	,126
A női széps	Equal varia	1,943	,165	-3,865	215	,000	-,551	,143
	Equal variances not assumed			-3,895	169,476	,000	-,551	,142
A női széps	Equal varia	,607	,437	-4,644	215	,000	-,675	,145
	Equal variances not assumed			-4,639	164,854	,000	-,675	,145
A női széps	Equal varia	,189	,664	-2,578	215	,011	-,351	,136
	Equal variances not assumed			-2,647	179,180	,009	-,351	,133
A női széps	Equal varia	,402	,527	-2,605	215	,010	-,368	,141
	Equal variances not assumed			-2,586	161,694	,011	-,368	,142
Családi áll:	Equal varia	,280	,597	-2,524	215	,012	-,249	,099
	Equal variances not assumed			-2,440	148,768	,016	-,249	,102

2. Táblázat: '1' próba a szépséget meghatározó tényezők fontosságáról (metrikus) a nemek közötti viszonylatban

Forrás: saját kutatás

A nők és férfiak közötti eltérés vizsgálatának eredményeképpen elmondható, a legnagyobb különbség a két nem átlagai között annál a kérdésnél vetődött fel, hogy a közösségi médiának mekkora szerepe van a női szépségideál megformálásában. Míg a nők, összesen 137 fő, nagyon nagy szerepet tulajdonít a közösségi médiának, úgy a férfiak, összesen 80 fő, kevésbé gondolja ezt mérvadónak. Emellett a nemek között a szépségben szerepet játszó tényezők megítélését tekintve a legnagyobb eltérést a dús keblek fontosságának megítélésében tapasztaltunk, ugyanis a férfiaknak ez jóval lényegesebb.

4. Összefoglalás, következtetés

A dolgozatunk fókuszában a női szépségideál megítélésének vizsgálata állt. A dolgozatban áttekintettük a szépség ideálját koronként, kiemelve azt, hogy még a XX. században is számos szépségideál létezett. Célunk volt megvizsgálni a szépség, mint ideál tartalmát, az ahhoz kapcsolódó tulajdonságok, jelzők körét. Fókuszáltnan elemeztük a szépség XXI. századi megjelenési formáit, valamint a szépséget, mint terméket. Kvantitatív primer kutatás keretében sztenderdizált kérdőív segítségével tártuk fel a generációk (X, Y és Z) szépségről alkotott véleményét, a női ideállal kapcsolatos véleményét. Kutatásunkban azokat a külső és belső tulajdonságokat vizsgáltuk, melyek egy nőt széppé tesznek. Hipotézisünk, hogy a szépségkirálynő választások, valamint a modell ügynökségek által közvetített kép nem egyezik meg a vizsgálatba vont célcsoport - jelen esetben az X, Y és Z generációs emberek – szépségről alkotott véleményével. A kutatás eredményei alapján érdek s különbségek mutatkoztak az idősebb és fiatalabb válaszadók véleménye, valamint a férfi és női válaszadók szépségről alkotott véleménye között. A különbségek – a minta nagyságából és összetételéből fakadóan - nem tekinthetőek a teljes sokaságra nézve relevánsnak, de a statisztikai elemzések által feltárt erősen szignifikáns összefüggések további kutatási irányokat jelöltek ki számunkra. A kutatás jelenleg még igen korlátozott mintán zajlott. Célunk, hogy a jövőben, célzott mintavétel segítségével a fővárosi és vidéki (kisebb településen élő) fiatalok véleményét is feltérjünk, és megvizsgáljuk az esetleges különbségeket.

Felhasznált irodalom

- [1.] Bálint, E. (2013). The Representation of Women in Walt Disney's Productions in the Studio Era. Americana: E-Journal of American Studies in Hungary, 9(2), Terjedelem-11.
- [2.] Bródy, I. (1937). A női szépség albuma.
- [3.] Chahine, N., Jazdzewski, C., Lannelongue, M. P., Mohrt, F., Rouso, F., & Vormese, F. (2000). A női szépség története.
- [4.] Ferenc, T., Liza, L., Olimpia, R., & Krisztina, H. (2003). Az evés-és a testképzavarok újabb megnyilvánulásai. Lege Artis Medicinae, 13, 642-647.
- [5.] Karkus, Z., Zsákai, A., & Bodzsár, É. (2014). A testi jellemzők és az énkép összefüggései 11-18 éves kor között. Anthropologiai Közlemények, 55, 53-62.
- [6.] Tamás, G., Ariel, M., Ágnes, N., Edit, N. B., Judit, S., & Krisztián, S. (2012). A marketingkutatás alapjai. Aula Kiadó, Budapest.

Online források:

<http://donnalight.hu/articles.php?act=view&id=132>
<http://archive.news.softpedia.com/news/No-Anorexia-Model-Isabelle-Caro-Dies-at-28-175507.shtml>
<http://4foryou.hu/cikk/79-noi-szepseg-tortenelme-i>
<http://4foryou.hu/cikk/80-noi-szepseg-tortenelme-ii>
<http://4foryou.hu/cikk/80-noi-szepseg-tortenelme-iii>
<http://www.glamouronline.hu/divathirek/hogyan-legyel-modell-praktikus-tanacsok-modellugynokoktol-2-5866>
<http://www.glamouronline.hu/divathirek/hogyan-lehetsz-plus-size-modell-5027>
<http://www.life.hu/trend/20120517-plasztikai-sebeszet-nok-akik-tul-messzire-mentek-a-szepsegert.html>
<http://www.missworld.hu/mwh/mwh.head.page?nodeid=35>
https://www.google.hu/search?q=big+four+crowns&biw=1280&bih=880&source=lnms&sa=X&ei=8ctLVNP_LYjfOJnZgdAB&ved=0CAcQ_AUoAA&dpr=1
http://www.nyirseghir.hu/nyugszi/portre/molnar_agi_miss_tourism_queen_hungary/19721

http://hu.wikipedia.org/wiki/Miss_World
<http://www.life.hu/bulvar/20130523-hajdu-peter-cege-a-a-frizbi-entertainment-kft-megvasarolta-a.html>
http://hu.wikipedia.org/wiki/Miss_Balaton
<http://www.fashiontime.hu/hirek/2546/>
http://hu.wikipedia.org/wiki/Miss_Hungary
<https://www.facebook.com/MissIntercontinentalHungary>
<http://www.queenoftheworld.biz/>
<http://www.misstourisminternational.com/>
<http://www.modellvilag.hu/index.php?page=/index.nml&subpage=/menu/egyhir.nml&id=4402>
http://hu.wikipedia.org/wiki/Miss_Eur%C3%B3pa
http://hu.wikipedia.org/wiki/Miss_International_Hungary
<http://hu.wikipedia.org/wiki/Sz%C3%A9ps%C3%A9gverseny>
http://avf.hu/tudomanyoskozlemenyek/TK_30.pdf